

වරදකරුන් හෝව කළමනාකරණයක් අවැසි

සෞඛ්‍ය

ආක්‍රමණශීලී ආගන්තුක පළිබෝධකයෙකු වූ සේනා දළඹුවා විසින් ශ්‍රී ලාංකික කෘෂිකාර්මික කේන්ද්‍රය මහත් කැළඹීමකට පත්කර ඇත්තේ ඉතා කෙටි කාලයක් ඇතුළතය. සුළං බාරා වලට හසුවූ සලබයෙකු වේගයෙන් ලොව පුරා පැතිර ගිය බවක් විශ්වාස කිරීමට අකමැති පිරිස් මෙම සත්ත්වයා කාගේ හෝ උවමනාවක් පිරිමැසීම උදෙසා සර්ම කලාපික තීරුවේ රට වලට ගෙනවිත් දමන්නට ඇති බවට මත පවා පල කරති. ඇමරිකාවේ සම්භවය ලැබූ මේ සත්ත්වයාට නිරන්තර පැවැත්මකට එහි දේශගුණය ඉඩ ලබා දෙන්නේ නැත. ශීත කාලය හමුවේ තම බෝවීම අඩාල වන බැවින්, නැවතත් උණුසුම් කාලයක් පැමිණි විට තම වර්ගයේ පැවැත්ම මුල සිට ඇරඹීමට සිදුවීම අනිවාර්ය කරැණකි. එහෙත් වසරේ දින 365 තුළදීම හොඳින් ඉර පායන සර්ම කලාපික

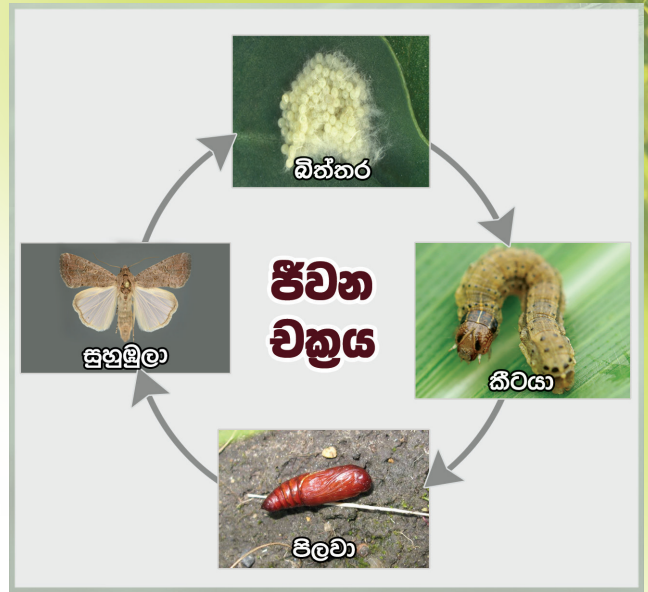
රටවලදී සත්ත්වයා මෙවැනි පරිසර තර්ජනයන්ට මුහුණ නොදේ.

මෙම පළිබෝධයා තම නිජභූමියෙන් පිට මුලින්ම වාර්තාවන්නේ නයිජීරියාවෙන්ය. ඒ 2016 වසරයි. ඉන්දියාවේ කර්නාටක ප්‍රාන්තයෙන් 2018 මැද භාගයේදී වාර්තාවීම ආසියානු උප මහාද්වීපය තුළ සත්ත්වයා දුටු පළමු අවස්ථාව වේ. සේනා දළඹුවා යනු සලබයෙකුගේ ලාබාල අවධියකි. උෟ ඉතා දුර්වල සතෙක් වන අතර, කළ හැකි එකම කාර්යය වන්නේ නොනවත්වා කෑම ගැනීමත්, ඊට සමානුපාතිකව මලපහ කිරීමත්ය. අපගේ ආර්ථිකයට බලපාන්නේ මෙම දරැණු, කැදරකම යි. එසේනම් 2016 දී සොයාගැනීමෙන් පසු වසර දෙකක් වැනි සුළු කාලයක් තුළ කිලෝමීටර මිලියන 22 ක වටපුරාණයකින්

සීමාවී ඇති අප්‍රිකානු රටවල් 44 ක් තුළ මෙම සත්ත්වයා ව්‍යාප්ත වූයේ දළඹුවාගේ හැකියාව මත නොව, සුහුඹුලා වන සලබයා සතු වූ සුවිශේෂී හැකියාවන් කිපයක් නිසාය.

ඉන් එකක් වන්නේ කෙටි කාල සීමාවක් තුළ තම පරම්පරා කාලය අවසන් කිරීමේ හැකියාවයි. මෙය මාසයක සිට මාස දෙකක් තුළ සිදුවේ. මීට අදාළ අනෙක් කරුණ නම් කෙටි ජීවිත කාලය තුළ බිත්තර 1000 ක් පමණ දැමීමයි. තවත් සුවිශේෂී තත්ත්වයක් වන්නේ සලබයා සතු දිගු පර්යන්ත හැකියාවයි. දිනක් ඇතුළත උෟස කිලෝමීටර 100 ක පමණ දුරක් වුවද පියඹා යා හැකි බව සොයාගෙන තිබේ. එසේනම් සේනාගේ රෝග නිධානය වන්නේ අති-සකයෙකු වුවත්, මෙම සලබයා බව පැහැදිලිය. දළඹුවා මර්දනය කරනවා මෙන්ම සලබයා මර්දනයට ද අවධානය යොමුකිරීමෙන් විසඳුමක් කරා ලංවීමට මේ අනුව හැකියාව තිබේ.

සේනා දළඹුවාගේ ආක්‍රමණය පිළිබඳව අදහස් දැක්වීමට පෙර එම සත්ත්වයාගේ ජීවිත පුරාවෘත්තිය පිළිබඳව කරුණු අවබෝධ කරගෙන කටා කිරීම වඩාත් සාධාරණ පියවරකි. සලබයා යම් ස්ථානයක වරකට බිත්තර 100 - 200 ක් අතර සංඛ්‍යාවක් සමූහයක් ලෙස හෙලන අතර ඒවා ආරක්ෂා වෙන්නේ ගල්ක පත්‍ර වැනි කොටස් වලින් වැසී තිබෙනා බැවිනි. දින තුනකට පසු මේවා පුපුරා දළඹුවන් පිටතට පැමිණේ. ඔවුන් දින 14 ක් පමණ දක්වා කාලයක්

වේගයෙන් ලපටි පත්‍ර කොටස් අනුභවයේ යෙදෙන අතර 15 වෙනි දිනය වනවිට හොඳින් වැඩුණු මෙම දළඹුවන් පසට වැටේ. එහිදී කෝෂගතවී අක්‍රියවෙන දළඹුවා පස තුළ දින 9 ක් පමණ ගතකරන්නේ පිලා අවධියේය. 24 වෙනි දිනයේදී කෝෂය බිඳගෙන නැවතත් සුහුඹුල් සලබයා නිදහස් වේ.

මෙම ජීවිත පරිවෘත්තියත් සමඟ පහසුවෙන් තේරුම් ගත යුත්තේ, යම් කුමන්ත්‍රණකාරී වැඩ පිළිවෙලක් හරහා බඩඉටිඟු බීජ හෝ පොහොර හෝ, හරහා මෙම සතුන් රටකට හඳුන්වාදීමට කෙතරම් අපහසු ද යන්නයි. බිත්තර හා දළඹුවා ඉතා මට සිලුටු ඒකක බැවින් බීජ හෝ පොහොර හා මිශ්‍ර කළ විට ඒවා මියයයි. එසේ නොවුනත් එම අවස්ථා පසට වැටී පලක් නැත. ඒවා පැමිණිය යුත්තේ පත්‍රයක් මතටය. නමුත් පොහොර හෝ බීජ යොදන්නේ පසටයි. පිලා කෝෂය සෙත්ටීමට 2 ක් පමණ දිග, කුඩා තිප්පිලි කරලක් වැනි

ව්‍යුහයකි. එය පොහොර හා බීජ සමග මිශ්‍රව ඇත්නම් වගාකරුවාට පැහැදිලිව පෙනේ. මෙරටෙහි මිනිස් ඇස හා නොගැටී, යන්ත්‍රානුසාරයෙන් බීජ සිටුවීම් කරන්නේ නම් ඒ ඉතා අල්ප වශයෙන් බැවින් බීජ හෝ පොහොර හරහා සත්ත්වයා පැමිණිය යයි පිළිගත නොහැකිය. එසේනම් සිතාමතා කරන ලද පළිබෝධ හඳුන්වාදීමක් යයි කතා ගොතන්නන්ට දැන් ඉතිරිව ඇත්තේ එකම එක අවස්ථාවකි. එනම් කවුරුන් හෝ ඉන්දියාවේ සිට සලබා බිත්තර ගොනුවක්, බිත්තර හෙලා දින 3 ක් ඇතුළත මෙහි ගෙනවිත් බඩඉටිඟු පත්‍රයක් මත තැන්පත් කළා යන උපකල්පනය පමණි. කාර්යක්ෂම පියාසර හැකියාවක් ඇති සලබයාට තම්ලිනාඩුවේ සිට පැය කිපයකින් මෙහි පැමිණා බිජුලැමේ ඇති හැකියාව අවතක්සේරු කරමින්, ඉහත කී මතයට කෙතරම් ප්‍රමුඛතාවයක් දිය යුතු ද යන්න පාඨක බුද්ධිමත්භාවයේ සංයුතිය හරහා තීරණය විය යුතුවේ.

ජාත්‍යන්තර තොරතුරු වලට අනුව දැන් කියවෙන්නේ රටකින් මෙම සත්ත්වයා අතුගා දැමීමට සැලසුම් කරනවා වෙනුවට, සතුරා කළමනාකරණය කරමින් භාතිය අවම

කර ගැනීමට පියවර ගැනීම වඩාත් ප්‍රඥාගෝචර බවයි. එය අපට ද සත්‍යයකි. අප අද සේනා සමූලඝාතනය කෙරුවත්, හෙට දිනයේ තම්ලිනාඩුවේ සිට පැමිණෙන සලබයෙක් මෙහි බිත්තර දමනු ඇත. දැනටත් කෘෂිකර්ම දෙපාර්තමේන්තුවෙන් නිකුත් කෙරෙන පළිබෝධ මර්දන උපදෙස් හමුවේ මෙරට ගොවියා ඉතා සාර්ථකව පළිබෝධක වර්ග රාශියක් කළමනාකරණය කරමින් සිටිනවා මිස ඔවුන් සමූලඝාතනයක් ගැන කතා නොකරයි. සේනා ද එතැනට පැමිණිය යුතුය. මේ මොහොතේ යම් අපහසුතාවයක් ඇත්නම් ඊට හේතුවන්නේ කෘෂි විද්වතුන්ටත්, සාම්ප්‍රදායික පළිබෝධ මර්දනය ගැන දන්නා ගොවියාටත්, පණුවන්, දළඹුවන් අනුලාගෙන කන කෘමි, කුරුළු සතුන්ටත් යනාදී වශයෙන් සියල්ලන්ටම මේ සත්ත්වයා ආගන්තුකයෙකු වීමයි. ඒ නිසා විද්‍යාත්මකව පළිබෝධයාගේ නියම තොරතුරු හඳුනාගෙන, සමාජය දැනුවත් කරමින් පළිබෝධ කළමනාකරණයට සහාය දැක්වීම සැමගේ යුතුකම හා වගකීම විය යුතුය. එසේ නොමැතිව හිතට එන දෑ කිසිදු විමසීමකින් තොරව මාධ්‍ය ඔස්සේ ප්‍රචාරය කිරීමෙන් නිරාවරණය වන්නේ, කාගේ කාගේත් එකතැන පල්වෙන සිතිවිලි ධාරාවන්ගේ පටු සීමා මායිමිය.

පාඨක ඔබ දැනුවත් කරන්නේ,
සනත් එම්. බණ්ඩාර
 සහකාර කෘෂිකර්ම අධ්‍යක්ෂ (පර්යේෂණ)
 මාධ්‍ය සම්බන්ධීකාරක (කෘෂිකර්ම දෙපාර්තමේන්තුව)
 ජාතික කෘෂිකර්ම තොරතුරු හා සන්නිවේදන
 මධ්‍යස්ථානය, ගන්නෝරුව